

# GROEN GELUK

## VOOR BABY'S EN PEUTERS



Inspiratiegids met  
40 natuuractiviteiten



Terra-Therapeutica

politeia



# INHOUD

<b>VZW TERRA-THERAPEUTICA</b>	7
<b>VERANTWOORDING</b>	9
<b>LEESWIJZER</b>	11
<b>DEEL 1: THEORIE HET BELANG VAN DE NATUUR VOOR DE ALLERJONGSTEN</b>	13
<b>HOOFDSTUK 1. HET BELANG VAN BUITEN SPELEN/NATUURLIJKE MATERIALEN</b>	15
<b>1. WETENSCHAPPELIJKE ACHTERGROND</b>	15
1. Groen verdwijnt uit het leven van de allerjongsten	15
2. Voordelen van buiten spelen in het groen	17
3. Theorieën en onderzoek	23
<b>2. ONTWIKKELING 0 TOT 3 JAAR</b>	30
1. Motorische vaardigheden	31
2. Sensomotoriek	32
3. Cognitieve vaardigheden	38
4. Sociale en emotionele vaardigheden	40
<b>HOOFDSTUK 2. GROEITUIN EN BETEKENISVOLLE GROENACTIVITEITEN</b>	45
<b>1. GROEITUIN</b>	46
1. Algemeen	46
2. Het ontwerp	49
3. De inrichting	53
<b>2. BETEKENISVOLLE GROENACTIVITEITEN OF SPELEN IN DE NATUUR</b>	58

<b>3. ALS BEGELEIDER AAN DE SLAG</b>	60
1. Hoe begeleid je als begeleider het kind in de natuur?	61
2. Invloed van de natuur op de ouder-kindrelatie	62
3. In de kinderopvang	63

## **HOOFDSTUK 3. VEILIGHEID**

67

### **1. VEILIGE OMGEVING**

67

1. Indeling tuin	67
2. Situatie bodem	68
3. Speeltoestellen	68
4. Materiaalgebruik	69
5. Spelen op hoogte	69
6. Losliggende materialen	69
7. Beklemming	69
8. Weersomstandigheden	69
9. Plantenkeuze	70

### **2. PLANTENKEUZE**

71

### **3. AVONTUURLIJK SPEL**

77

### **4. GEREEDSCHAP EN BUITENSPEELGOED**

79

## **DEEL 2: FICHES ACTIVITEITEN (DOING) EN INRICHTING (BEING)**

81

### **1. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE FICHES**

82

### **2. RUBRIEKEN OP DE FICHES**

83

1. Wat is vermeld op de fiches?	83
2. Wat is niet vermeld op de fiches?	85

### **3. OVERZICHTSTABEL**

86

## VERANTWOORDING

Neem een willekeurige buitenomgeving verbonden aan de kinderopvang en de kans is groot dat je stuit op kunstgras met enkele plastic speeltoestellen: een plek die we mogen betitelen als ‘pedagogisch arm’, wat zich toont in een gebrek aan speel- en leermogelijkheden.



*Een blik op de klassieke inrichting van een kinderopvangtuin*

Doe een willekeurige bevraging naar het belang van de natuur voor de ontwikkeling van onze allerjongsten en bijna iedereen zal volmondig beamen dat buitenspelen in de natuur daar een gunstige invloed op heeft. Maar, waarom blijft het bij goedbedoelde intentieverklaringen en worden deze woorden zelden omgezet in de praktijk? Er zijn veel redenen voor. Groen is een veelzijdig medium, maar het toepassen op de ontwikkeling van jonge kinderen vergt zowel een cultuuromslag als de kennis hoe dat medium zo efficiënt mogelijk in te zetten.

Een cultuur waarin alle mogelijke risico's voor peuters vermeden worden, zorgt ervoor dat buitenzijn in de natuur geassocieerd wordt met onveiligheid. Veelal wordt gekozen voor de pseudoveiligheid van binnen, wat ervoor zorgt dat we een generatie van weinig weerbare mensen opvoeden. Het gevolg is dat de mogelijkheden om buiten te spelen in de natuur en veilige plekken om te ravotten merkbaar zijn afgenomen en dat we bij onze kinderen mogen spreken van een natuurtekort.

Risico's horen bij het leven en het is essentieel om onze jongsten hiermee te leren omgaan. Jonge kinderen willen ontdekken, bouwen en experimenteren. Een goed ingerichte natuurlijke buitenruimte waarin een risicoschatting plaatsvindt, is daarvoor de ideale oefenruimte. Kinderen zijn van nature nieuwsgierige wezens en in een tuin valt zoveel te doen en te ontdekken, zowel voor actieve kinderen als degenen die even tot rust willen komen.

Wat de natuur ons te bieden heeft aan ontwikkelingskansen, zijn we uit het oog verloren. We hoeven niet de Latijnse namen van bloemen en planten te kennen, maar een basiskennis van wat groen te bieden heeft voor onze baby's en peuters is een eerste aanzet.

Dit is wat deze publicatie te bieden heeft: niet alleen de kansen en mogelijkheden van de natuur voor de ontwikkeling van onze baby's en peuters aantonen, maar ook de valkuilen en beperkingen onder de aandacht brengen. Niet enkel een theoretische achtergrond wordt aangereikt. Praktische activiteitenfiches helpen je op weg om samen met jonge kinderen de natuur te ontdekken. Het boek gaat bovendien verder dan activiteiten alleen: aan de hand van inspirerende tips tonen we hoe je van een tuin een ideale ontwikkelingsomgeving kan maken.

Ben je er klaar voor? Laat ons samen op weg gaan.

Vzw Terra-Therapeutica is niet aansprakelijk voor eventuele schade, letsels of ongevallen die voortvloeien uit het uitvoeren van de activiteiten of het toepassen van onze adviezen.



## LEESWIJZER

In het **eerste deel** plaatsen we de rol van groen voor de allerjongsten in een theoretisch kader.

Een eerste hoofdstuk beklemtoont het belang van buitenspelen en natuurlijke materialen voor de ontwikkeling van het kind. Er komen uiteenlopende vragen aan bod. Waarom is groen verdwenen uit de leefwereld van onze peuters? Wat is het belang van de natuur voor de ontwikkeling? Wat leert ons het wetenschappelijke onderzoek?

Aansluitend bekijken we in het tweede hoofdstuk wat de voorwaarden en vereisten zijn om een optimale groene omgeving te creëren. De inrichting is niet het eindpunt, wel hoe we die omgeving kunnen aanwenden voor het stimuleren van de sensorische, motorische, sociaal-emotionele en creatieve vaardigheden van het kind. De natuur is hierin de hoofdrolspeler, maar ook de kindbegeleider en ouder hebben een cruciale rol in het subtiele samenspel van kind en natuur.

Het laatste hoofdstuk van het eerste deel gaat in op het aspect veiligheid. Risicoloze natuur bestaat niet, maar we kunnen de risico's op vlak van inrichting, planten en activiteiten beperken.

Het **tweede deel** is een praktische toepassing. Hierin worden aan de hand van veertig fiches betekenisvolle groenactiviteiten voor kinderen van 0 tot 3 jaar aangereikt. Die fiches zijn zowel bruikbaar binnen de kinderopvang als in de thuissituatie.

De indeling van de fiches is zodanig opgebouwd dat je er onmiddellijk mee aan de slag kan en ze gespreid over een heel jaar kan gebruiken.

